

## Változások a társadalomban

### I. A gyáripár

- Jellemzői:
  - minden munkafolyamatot gépek végeznek →
  - tömegesen és gyorsan állítják elő a termékeket →
  - a termékek ára olcsó
  - új energiaforrások alkalmazása (gőz, faszén, szén)

### II. Nehézipar fejlődése

- A gépek előállításához egész sor iparág kialakítására, fejlődésére szükség van = nehézipar
  - bányászat
    - vasérc: nyersanyag a gépekhez
    - szén: energiaforrás a vasérc feldolgozásához
  - vaskohászat: a vasérből kinyerik a tiszta fémeket
  - gépgyártás: (vasút, mozdonyok, vonatok, hajók, gyárakba gépsorok)

### III. Iparvidékek, iparvárosok kialakulása

- Iparvidék: egy területen összpontosulnak a bányák, kohók, gépgyárak
- Iparvárosok kialakulásának helye és módja:
  - bányák, gyárak alapítása
  - a szállításhoz odaépítettek vasutat, utat, hidat stb.
  - munkalehetőség → a munkások odaköltöznek
  - lakótelepek épülnek
  - bankok települnek be
  - szolgáltató egységek alakulnak (üzletek, fodrász, mozi, étterem stb.)
- A munkások helyzete:
  - jogilag szabadok ↔ gazdaságilag kiszolgáltatottak
  - rossz munkafeltételek, alacsony munkabérek
  - 14-16 órás munkaidő
  - gyermekmunka alkalmazása
  - rossz lakáskörülmények

### IV. Az első munkásmozgalmak

- 1.) **Munkásmozgalom: a munkások küzdelme a gyárosokkal szemben.**
- 2.) **A mozgalmak célja: a munkakörülmények javítása:**
  - több fizetés
  - gyermekmunka eltörlése
  - küzdelem az általános és titkos választójog bevezetéséért
- 3.) **A munkásmozgalom formái:**
  - géprombolás
  - munkabeszüntetés (sztrájk)
  - segélyegyletek az öregek, betegek, özvegyek és munkanélküliek részére
  - szakszervezeti mozgalom:
    - választott képviselők útján tárgyalnak a gyárosokkal
  - fegyveres felkelés